УДК 657.44:657.6

УДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ КОНТРОЛЮ РОЗРАХУНКІВ З ПОСТАЧАЛЬНИКАМИ ЯК ЧИННИК ПІДВИЩЕННЯ ПЛАТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

Муравьова Марина,
здобувачка вищої освіти спеціальності 071 Облік і оподаткування
другого (магістерського) рівня вищої освіти
Миколаївський національний аграрний університет
м. Миколаїв, Україна

Анотація: *Досліджено теоретичні та практичні аспекти організації контролю розрахунків з постачальниками на підприємстві, визначено його роль у забезпеченні платоспроможності. Обґрунтовано напрями удосконалення системи контролю розрахункових операцій шляхом підвищення ефективності обліково-аналітичного забезпечення та застосування сучасних інформаційних технологій.*

Ключові слова: *контроль, кредиторська заборгованість, бухгалтерський облік, обліково-аналітичне забезпечення, інформаційні технології.*

У сучасних умовах господарювання ефективна система розрахунків із постачальниками є важливою передумовою стабільного функціонування підприємства, оскільки своєчасне виконання зобов'язань забезпечує безперервність постачання ресурсів та підтримання ділової репутації суб'єкта господарювання. Несвоєчасні розрахунки з постачальниками можуть призводити до накопичення простроченої заборгованості, зниження платоспроможності, фінансової стійкості підприємства тощо.

Розрахунки з постачальниками та підрядниками являють собою сукупність господарських операцій, пов'язаних із виконанням підприємством своїх фінансових зобов'язань за отримані матеріальні ресурси, роботи чи послуги. У бухгалтерському обліку такі розрахунки відображаються як кредиторська заборгованість, яка виникає внаслідок відстрочення платежу між моментом отримання активів і їх фактичною оплатою. Під кредиторською заборгованістю М. Кулинич, К. Мельник, І. Садовська та Д. Мельник розуміють заборгованість підприємства перед контрагентами, яка формується через різницю в часі між отриманням матеріальних цінностей або послуг, надходженням авансових коштів і датою здійснення оплати чи виконання відповідних зобов'язань [1, с. 43]. Кредиторська заборгованість посідає важливе місце у структурі поточних зобов'язань підприємства, оскільки характеризує обсяг короткострокових фінансових зобов'язань перед контрагентами та впливає на загальний фінансовий стан суб'єкта господарювання.

Однією з ключових проблем організації контролю розрахунків з постачальниками на підприємствах є недосконаліть системи внутрішнього контролю. Як зазначають Т. О. Меліхова та Д. М. Ладуха метою контролю розрахунків із постачальниками є перевірка коректності оформлення первинних документів, що підтверджують такі розрахунки, а також правильності їх відображення в системі бухгалтерського обліку та фінансовій звітності [2, с. 71]. Проте у багатьох випадках контрольні процедури мають формальний характер або не охоплюють усіх етапів здійснення розрахункових операцій — від укладення договору

до повного погашення зобов'язань. Відсутність чітко визначених внутрішніх регламентів контролю, розподілу відповідальності між працівниками та належного документального супроводу операцій ускладнює своєчасне виявлення порушень та підвищує ризик виникнення помилок у процесі здійснення розрахунків.

Суттєвою проблемою також є ризик виникнення простроченої кредиторської заборгованості, що негативно впливає на фінансовий стан підприємства. Недостатній рівень аналітичного обліку розрахунків з постачальниками не завжди дозволяє своєчасно відстежувати терміни погашення зобов'язань, обсяги заборгованості за окремими контрагентами та стан виконання договірних умов. У результаті підприємство може втрачати контроль над власними фінансовими зобов'язаннями, що призводить до порушення платіжної дисципліни, зростання фінансових ризиків та погіршення взаємовідносин із постачальниками.

Відсутність сучасних інформаційних інструментів для контролю руху зобов'язань і платежів знижує швидкість реагування на зміни у стані розрахунків та ускладнює управління кредиторською заборгованістю. Крім того, поширеними залишаються випадки несвоєчасного узгодження первинних документів, що призводить до затримок у відображенні операцій у бухгалтерському обліку та створює додаткові труднощі для забезпечення належного контролю розрахунків з постачальниками.

Удосконалення системи контролю розрахунків з постачальниками передбачає впровадження ефективної системи внутрішнього фінансового контролю, яка охоплює всі етапи здійснення розрахункових операцій. Важливим напрямом є також розширення аналітичного обліку розрахунків з постачальниками, що дозволяє отримувати детальну інформацію про стан заборгованості за окремими контрагентами, договорами та строками погашення, що сприяє підвищенню прозорості та керованості фінансових процесів на підприємстві.

Значну роль у підвищенні ефективності контролю відіграє використання автоматизованих систем бухгалтерського обліку та контролю платежів. Застосування сучасних інформаційних технологій забезпечує оперативне формування даних про стан розрахунків, автоматичне відстеження термінів погашення зобов'язань і своєчасне виявлення можливих порушень платіжної дисципліни. Автоматизація обліку та аудиту поточних зобов'язань забезпечує прискорення збору й обробки інформації, удосконалює систематизацію аналітичних даних і підвищує оперативність проведення контрольних процедур [3, с. 12]. Крім того, регулярний моніторинг стану кредиторської заборгованості дозволяє своєчасно реагувати на зміни у фінансовому стані підприємства, оптимізувати графік платежів та запобігати виникненню прострочених зобов'язань.

Важливим напрямом удосконалення контролю розрахунків є також запровадження внутрішніх регламентів і процедур контролю розрахункових операцій, що визначають порядок погодження документів, відповідальних осіб та строки здійснення платежів. Для оцінки ефективності організації розрахунків доцільно використовувати систему фінансових показників, зокрема коефіцієнти

оборотності кредиторської заборгованості, платіжної дисципліни та ліквідності. Використання таких аналітичних інструментів сприяє підвищенню ефективності управління фінансовими зобов'язаннями та забезпечує більш раціональне використання грошових ресурсів підприємства.

Удосконалення системи контролю розрахунків з постачальниками сприяє зменшенню обсягів простроченої кредиторської заборгованості та забезпечує своєчасне виконання підприємством своїх фінансових зобов'язань. Ефективний контроль за станом розрахунків дозволяє оптимізувати грошові потоки підприємства, раціонально планувати витрати та уникати ситуацій дефіциту коштів для здійснення платежів. Крім того, впорядкована система контролю сприяє підвищенню фінансової дисципліни та прозорості розрахункових операцій, що забезпечує більш ефективне управління фінансовими ресурсами підприємства.

Отже, у сучасних умовах господарювання доцільним є впровадження сучасних інструментів контролю, зокрема автоматизованих систем обліку та моніторингу розрахунків, що дозволяє підвищити оперативність обробки інформації та ефективність управління кредиторською заборгованістю. Водночас важливе значення має застосування системного підходу до організації бухгалтерського обліку та контролю розрахункових операцій, який передбачає поєднання аналітичного обліку, внутрішнього фінансового контролю та використання фінансових показників для оцінки ефективності управління розрахунками підприємства.

Список використаних джерел:

1. Нормативно-правове забезпечення обліку та контролю розрахунків з постачальниками та підрядниками / М. Кулинич, К. Мельник, І. Садовська, Д. Мельник. *Економічний часопис Волинського національного університету імені Лесі Українки*. 2024. № 3. С. 42-50. DOI: https://doi.org/10.29038/2786-4618-2024-03-42-50

2. Меліхова Т. О., Ладуха Д. М. Удосконалення організації обліку та контролю розрахунків з постачальниками на малому підприємстві для підвищення ефективності економічної безпеки. *Інвестиції: практика та досвід*. 2023. № 22. С. 69-74. DOI: https://doi.org/10.32702/23066814.2023.22.69

3. Потриваєва Н. В., Громова Я. М. Удосконалення аудиту поточних зобов'язань у взаємозв'язку з оптимізацією облікового процесу. *Вісник аграрної науки Причорномор'я.* 2018. Вип. 2. С. 11–15. URL:https://bsagriculture.com.ua/web/uploads/pdf/Ukrainian%20Black%20Sea%20Region%20Agrarian%20Science_2018_Vol.%2022,%20No.%202-11-15.pdf

Abstract: *Examines theoretical and practical aspects of organizing control over settlements with suppliers and determines its role in ensuring enterprise solvency. The study substantiates directions for improving the control system of settlement operations through enhancing accounting and analytical support and applying modern information technologies.*

Keywords: *control, accounts payable, accounting, accounting and analytical support, information technology.*

Науковий керівник:
Потриваєва Н. В.,
д-р екон. наук, професорка,
професорка кафедри обліку і оподаткування
Миколаївський національний аграрний університет